

tíðindablaðið

sosialurinn

Argjavegur 26
Postsmoga 76,
3800 Tórshavn
telefon 11820

Útgevart: p/f sosialurinn

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller

Politískur- og fyrirtakablaðstjóri: Krisjan Dahl

Blaðfólk: Hogni Djurhuus, Dagny Joensen og Jóhann Mortensen

Útgeeting: p/f sosialurinn. Prent: p/f pressan 1981

Veruliga orsøkin

TÁ UNDAFARNA samgonga sat varð nógv tesað og skrivað um almennu peningánýtisluna. Andstøðan ferdi fram at talen var um eitt ræðuligt oyðsl við almennum peningi.

FYRI NÆRUM fyra árum síðari fingur vit nýtt landsstýri. Nú skuldi vend koma í. Nú skuldi skil fæst á. Nú skuldi almenna peningánýtislán tálmaast og nú skuldi sparast. Men nú fyra ár seinni kunnu vit ásaanna at almenna peningánýtislán er tvífaldað. Bert eftir einum ári hækkaði figgjartógin við 25 pst. Sannleikin er at almenna peningánýtislán hevur sett met hesi fyra árin.

HVAT ER SO veruliga orsøkin til at se er. Fyri tað fyrsta prógvar hetta, at pástandurin hjá seinastu andstøðu um, at undanfarna samgonga framdi eitt ræðuligt oyðsl við almennum peningi var ósenn úr enda í annan. Hesi fyra árin hava sýnt, at undanfarna samgonga spardi í tann mun hetta var gjørligt, tí um hetta ikki var tilfellið, so hevði tað ikki verið møgult hjá hesi samgonguni at tvífalda almennu peningánýtisluna.

UNDIR ØDRUM landsstýrum, ið hava sitið undan hesum, eitt nú seinasta landsstýri, vóru figgjartóginar viðgjørðar nógv øðrvísi enn nú. Tá hevði javnaðarflokkurin leiðsluna og undir hesi leiðslu lögdu tey undanfarna landsstýrin eina stramma figgjartógl. Hetta helt almennu peningánýtisluni niðri. Sjálvandi ferdi hetta til at landsstýrið og figgjartógvindin í seinnu helvt av figgjartóginum í ávísan mun vórðu noydd at geva eykajáttanir. Men hetta gav hóast alt eitt frægari úrslit enn nú.

oddagrein

LANDSTÝRIÐ, sum nú situr, hevur viðgjørt figgjartóginar á ein heilt annan hátt, enn tey undanfarna landsstýrin gjørdur. Hesi árin hevur talen ikki verið um at leggja strammar figgjartóglir. Heldur hevur talen verið um at gjørt figgjartóginar so rúmar sum gjørligt. Landsstýrið og samgongan hava roynt at hækka figgjartóginar mest møgult fyrri harvið at sleppa undan eykafiggjartóglum. Úrslitið er at vit hava fingið tær størstu hækkingarnar á figgjartógunum nakrantíð uttan at vit kortini slappu av við eykafiggjartóginar.

ARBEIÐSHÁTTURIN, sum sitandi landsstýri hevur nýtt tá figgjartóginar eru viðgjørðar, hevur beinleiðis ført til størri almenna peningánýtisku. Almennu støvnarnir eru øll árin bidnir um at leggja nóg nógv upp fyri so sleppast kundi undan eykajáttanum og eykafiggjartóglum. Teir almennu støvnarnir hava gjørt sít besta og úrslitið er har eftir. Og eykafiggjartóginar slappu vit ikki av við.

NIÐURSTØÐAN má tí verða at figgjartóglur hjá sitandi samgongu er fullkomuliga miseyðnaður. Figgjartóginar hava sett met. Eykafiggjartóginar eru onki øðrvísi enn árin framman undan. Almenna peningánýtislán er tvífaldað eftir fyra árum. Og ongundur at hóma nakra sparing.

VERULIGA ORSØKIN til hetta er arbeiddshátturin í Tinganesi tá figgjartóginar fyri hesi árin eru viðgjørðar.

Eisini neyð her

Herfyri vóru tvær ungar kvinnur í útvarpinum og greiddu frá ferð í Lesotho. Tær fóru at hjálpa fólkum har. Í útvarpinum tosaðu tær um neyðina í Lesotho, m.a. ovurdrekkan.

Hví nevnið útvarpið ongantíð neyðina her heima, alla drekkingina her, og hví hjálpa fólk ikki heldur okkara egnu neyðardýrum í staðin fyri at

fara burtur í onnur lond at hjálpa.

Í Føroyum drekka fólk av somu grund sum í Lesotho. Teir borgarligu flokkarnir hava gjørt tað soleiðis, at pengar eru alt. Á tí menneskjajaliga økinum er kalt.

Vit vita so væl, hvussu vit skulu beta um í øðrum londum. Men hvør roynir at hjálpa øðrum her í Føroyum.

Hví ikki royna at hála økkum sjálvi upp úr tí ófari, vit eru komin í. Menniskjað sjálv er onki vert longur í okkara samfelag.

Neyðin er eisini her í Føroyum. Men um hana hoyra vit ongantíð nakað í útvarpinum.

Ónøgd

Kríggsøsing í Sosialinum

Leygardagin 10. mars hevur Sosialurinn fyllt opnuna við krígspropaganda úr norska konservativa blaðnum »Aftenposten«. Endamálið við at bera hesar spekulatióir viðari er ógreitt, tó kann ein bert hugsa sær at slíkar greinir eru meiri brenni á ósingarbálið. Um teir grimmu russarnar, sum vilja leggja okkum undir seg, og teir bjargandi amerikummenninar, sum eins og í Grenada kunnu finna uppá at »hjálpa«.

Hvørki »Aftenposten« ella Sosialurinn nevna, at í síni gott 66 ára longu søgu hevur Sovjetsamveldið aldrí lopið á nakað vestur-europeiskt land. Hvi Sovjett so skal metast sum »figgindin« má undra. Tosa vit kanska um týskarar sum »figgindin«? Teir hava um ikki annað lopið á onnur europeisk lond, m.a. hersett Danmark og Noreg, fyrrikk so nógvum árum síðani. At Sovjetsamveldið er okkum figgindaliga sinnað, tað veit ongundur uttan CIA. Harafturimóti hava sovjet-

búgvar óivað grund til at vera á varðhaldi mótvægis teim londum, sum aftaná seinna heimsbardaga tosaðu um at »rulla teir aftur«. Og lutteka vesturveldanna í mót-kollvelt-ingarliga stríðnum í Russlandi eftir 1917 er ikki nevnd í søgubókunum vit nýta í skúlunum. Tað er ikki undarligt, at ein tjóð, sum misti 25 milliónir undir krígunum og lá í fullkomnum sori, er á varðhaldi so slíkt ikki hendir aftur.

USA harafturimóti, hevur aldri havt krígg moti øðrum tjóðum inni á sinum egna landaøki. Og tað stóð óskalað eftir heimsbardagan. Tessvegna er teirra produktiónsapparát so langt framkommið í dag.

Men aftur til ta hugsan, at triði heimsbardagi fer at gerast eitt sjóslag í NorðuratlantsHAVI. Hetta er ógvuliga misvisandi, og tænið bert tí endamáli at fáa okkum at gleyma, at ein bardagi stórveldanna millum merkir bert eitt: fullkomin oyðing av siðmenta heiminum. Har verða rakettir nýttar, tað

er nóg nógv til av teimum til at oyða alt fleiri ferðir, so neyvan verður neyðugt at spæla sær við herflotum rundanum Føroyar.

Herflotarnir hjá stórveldunum eru ætlaðir til lutteku í konventionellum krígg moti øðrum tjóðum enn stórveldum: til dømis í Miðeystri og Persaraflógvanum. Fara USA og Sovjett í opið stríð, so er talen bert um tímar, til alt er í oyði.

Vit her heima kunnu bert vóna at tað ikki hendir. Arbeidda fyrri friði har vit eru ment til tað. Og friðarendamáli tæna greinir sum nevnda í Sosialinum ikki. Tvørturímóti fær hon fólk at ræðast tá »russarnir koma«.

Tað gera teir neyvan. Tí Føroyar er ikki »teirra øki«. Harafturimóti eru vit NATO-øki, og tað er meiri hugsandi, at USA kann fara at bera seg at eins og móti litlu eynni Grenada, um politiska gongdin her ber á ein bógv sum ikki hóvar Washington.

Tað hava teir flotan til. Skvatl

Stóristovnur í eldinum

Tað er sjálðsamt at fáa váttað eina hypotesu í somu viku, sum hon er framvarpað. Men viðhvørt eydnast tað.

Í Dimmalætting frá 20. mars skrivur Petur Olsen um brunatrygdina í sethúsum. Nú er Petur Olsen ikki nakar vanligur privatpersónur, men ein av klæðseksdreingjunum hjá landsverkfrøðingnum, ið ætla at gerast deildarleiðari innan byggjefirlit.

Fyrst sannar hann, at brunatrygdin er út av lagi vánalig, tí fólk uttan eftirlit sleppa at gera sum teimum lystir. (Hús verða innrættaði í trimum hæddum uttan annað enn papp ímillum hæddirnar. Ikki vísti eg at papp, sum er so sterkt at tað kann verða brúkt til gólv, er at fáa). Síðan sannar hann at kommunurnar hava hvørki vilja ella evni til at hava eitt tilíkt eftirlit. Niðurstøðan verður sjálvandi tann, at Petur Olsen, ið arbeiddir hjá landsverkfrøðingnum, skal hava hetta eftirlit.

Tað kann vera, at brunatrygdin er út av lagi, men ikki er hon verri enn so, at brunatryggingin tryggjar húsini. Um brunatryggingin tryggjar hús, ið ikki eru verd at tryggja, so virkar tryggingin ikki, og er hetta ein álvarsom ákæra.

Men við tí alfaðirliga, vælmeinandi, hjálpani beinaseminum, sum eyðkennir Landsverkfrøðingsstovnin skal alt koma í rættlag. Vit kunnu bert hugsa okkum hvussu eitt tilíkt byggjefirlit kemur at virka. Petur Olsen fer valla suður til Sumbiar ella út til Fugloyar um vikuskifti, at hyggja eftir sethúsum hjá sjálvbyggjarum. Nei, tann, ið byggir skal biða til tað passur teimum, og ein stovnur, sum arbeiddir ov skjótt, kann ikki ávísar tann altíð vaksandi tærvn á fleiri starvssetanum.

Endamálið hjá Landsverkfrøðingsstovninum er neyvan at fáa betri brunatrygd, men at skapa eitt eftirlit, har teir við fastari lön skulu gera tað ómøgult hjá fólk at byggja sjálvi.

Stovnurin er ein »troj-

anskur hestur« á tremur við verkfrøðingum og byggifrøðingum, ið sum landsverkfrøðingskommiserar, skulu hava einarætt til at einki kann verða bygt uttan at ein av hvørjum slag skal vera á staðnum, og tað verður bert tá tað hóvar teimum.

Um onkur so dattar sær at gera nakað uttan at eftirlitið er á staðnum, so kann bert verða gitt um fylgjurnar, men tað minsta verður at taka húsini niður aftur.

Annars dugi eg ikki at siggja hvørjar brunatekniskar royndir stovnurin hevur at erpa sær av.

Annars ert tú ófóruv at ávísar »stovnstørvn«. Halt bara fram á handa hátt, so verður tú í minsta lagi deildarleiðari.

Jens M. Dalsgaard

Sendið
lesarabrevini
til Sosialin